
UVOD

OPŠTE

COMARC/A, format mašinski čitljivog zapisa za opis i razmenu normativnih podataka u COBISS sistemu, zasnovan je na formatu za normativne podatke UNIMARC/A. Potonji standard je međunarodni standard i razvija se u okviru Iflinog programa UNIMARC Core Activity (UCA).

Pored formata COMARC/A, u COBISS sistemu koriste se i format za bibliografske podatke COMARC/B i format za podatke o stanju fonda COMARC/H, koji podržavaju funkcije uzajamnog kataloga i lokalnih kataloga te funkcije vođenja bibliografija. Ovi su formati opisani u posebnim priručnicima.

Prilikom pripreme priručnika *COMARC/A* ugledali smo se na priručnik *COMARC/B*. Priručnik prvenstveno uključuje polja i potpolja formata UNIMARC/A, a dodate su i neke specifičnosti u strukturi normativnih zapisa u COBISS sistemu. Dopunjavanje će se odvijati postepeno, uporedo sa razvojem normativne kontrole u COBISS sistemu.

Tekst priručnika zasnovan je na publikaciji *UNIMARC/Normativni podatki* (Institut informacijskih znanosti, Maribor 1994), koja je prevod publikacije *UNIMARC/Authorities* iz 1991. godine, a uvažavane su i neke od dopuna iz kasnijih izdanja *UNIMARC. Authorities*.

Trenutno su uključeni opisi polja i potpolja koja se odnose na normativnu kontrolu autora i predmetnih oznaka iz Opšteg rečnika predmetnih oznaka COBISS (SGC). Izostavljeni su uputstva i primeri koji nisu povezani s normativnom kontrolom u COBISS sistemima. Izuzetak je poglavlje *Uvod, Definicije i Uputstva za upotrebu* u koje smo uključili i opcije iz *UNIMARC/Authorities* koje u COBISS sistemima ne koristimo.

Polja i potpolja koja su samo u formatu COMARC/A, a ne pojavljuju se u formatu UNIMARC/A, označena su znakom "*".

Format COMARC/A je prilagođen sistemu uzajamne katalogizacije koja je opisana u priručniku *COBISS3/Katalogizacija*. Koristimo ga u bazama podataka CONOR i SGC.

Za pomoć pri obradi građe, u okviru sistema uzajamne katalogizacije pripremljene su maske za unos koje obuhvataju izbor polja i potpolja koja se najčešće koriste prilikom unosa određenog normativnog zapisa. Sva druga polja mogu se koristiti samo ako su predviđena u ogleđnom direktorijumu određene maske za unos. U CONOR bazu podataka uključene su maske za unos PN – lična imena i CB – korporativna tela, a u SGC bazu podataka uključene su maske za unos PN – lična imena, CB – korporativna tela, GN – geografska imena, FN – porodična imena, UT – naslovi, NT – ime/naslov, ET – ime/dogovoreni naslov za pravne i religijske tekstove, TN – tematske predmetne oznake, GNR – geografska imena (uputni zapisi), TNR – tematske predmetne oznake (uputni zapisi) i GER – opšti tumačni zapisi.

Na početku opisa pojedinog polja nalazi se spisak potpolja sa oznakom ponovljivosti (r), odnosno neponovljivosti (nr).

Interpunkciju između potpolja po pravilu ne treba unositi, jer se ispisuje programski.

U priručniku postoje dve vrste primera. Primeri, koji nisu posebno označeni, preuzeti su iz priručnika *UNIMARC Manual. Authorities Format*. Urađeni su prema različitim kataloškim pravilima i na različitim jezicima te se stoga ne podudaraju uvek s našom praksom. Znakom "*" označeni su naši primeri.

U razvoju formata COMARC/A, preko svojih predloga i primedbi učestvuju stručnjaci iz različitih ustanova, za šta im se posebno zahvaljujemo.

Sve korisnike ovog priručnika molimo da nam saopšte svoje primedbe i predloge koji bi mogli da doprinesu poboljšanju do sada oblikovanih rešenja.

DEFINICIJE

U priručniku *COMARC/A* dole navedeni izrazi koriste se u posebnom značenju; izrazi, koji se koriste u običnom bibliografskom značenju, nisu definisani. Detaljni spisak definicija, koje se odnose na normativne zapise, naći ćemo u publikacijama *Guidelines for Authority and Reference Records (GARR)*, *Guidelines for Subject Authority and Reference Entries (GSARE)*, *Functional Requirements for Authority Data (FRAD)* i *Statement of International Cataloguing Principles (ICP)*, odnosno u odgovarajućim prevodima.

Vrste zapisa

Normativni zapis – Zapis u mašinski čitljivom obliku čiji je početni element normativna pristupna tačka za osobu, korporaciju, rad, robnu marku, amblem štampara/izdavača, temu, mesto ili oblik, vrstu ili fizičke karakteristike, na način na koji je definiše kataloška ustanova. Pored normativne pristupne tačke zapis sadrži i napomene, sve varijantne i srodne pristupne tačke, na osnovu kojih su formirane uputnice, normativne pristupne tačke na drugom jeziku ili pismu, klasifikaciju i informaciju o istorijatu entiteta, napomene o korišćenim izvorima itd. te identifikaciju kataloške ustanove odgovorne za obradu.

Opšti tumačni zapis – Zapis u mašinski čitljivom obliku čiji je početni element obično skraćen ili na drugi način stilizovan oblik ili ogledni oblik, koji korisnika usmerava na opštu klasu ili određeni tip pristupnih tačaka. Takav zapis korisnika spiska, kataloga, bibliografije itd. upoznaje s pravilom koje se koristi ili za opšti ili za određeni tip pristupnih tačaka i daje uputstva za pretraživanje takvih pristupnih tačaka.

Uputni zapis – Zapis u mašinski čitljivom obliku čiji je početni element varijantna pristupna tačka. Korisnika spiska, kataloga, bibliografije itd. usmerava od varijantne pristupne tačke na odgovarajuću normativnu pristupnu tačku (tj. uputnica "vidi"). Uputni zapisi definisani su samo za varijantne pristupne tačke, jer se uputnice sa normativnih pristupnih tačaka na srodne normativne pristupne tačke (uputnice "vidi i"), uvek mogu ispisati iz normativnih zapisa.

Vrste pristupnih tačaka

Pristupna tačka –

1. Početni element katalogizacije koji se koristi kao glavni element za sortiranje kada je kataloški listić uređen abecedno. Vidi i **normativna pristupna tačka, uputna pristupna tačka i opšta tumačna pristupna tačka**.
2. Sintagmu "pristupna tačka" možemo koristiti i u izrazima kao što su "normativna pristupna tačka", "varijantna pristupna tačka" itd. da bismo pojasnili status nekog elementa u odnosu prema drugim sličnim elementima. U takvim slučajevima pristupnu tačku koristimo nezavisno od njene funkcije u normativnom ili uputnom zapisu. Vidi i **normativna pristupna tačka, normativna pristupna tačka na drugom jeziku ili pismu, srodna pristupna tačka, varijantna pristupna tačka i pristupna tačka na alternativnom pismu**.
3. Izraze kao što su "pristupna tačka za naziv korporacije", "pristupna tačka za lično ime" i "pristupna tačka za naslov", možemo koristiti za označavanje vrste pristupne tačke s obzirom na vrstu imena ili naslova na kojem je zasnovana pristupna tačka, nezavisno od njene funkcije ili odnosa prema drugim pristupnim tačkama.

Osnovni deo pristupne tačke – Deo pristupne tačke koji identifikuje ime entiteta i ne uključuje podatke za razlikovanje. Na primer, u pristupnoj tački "aNicolini da Sabbio bDomenico f15-- to 160-? cimprimeur-libraire" osnovni deo pristupne tačke je "aNicolini da Sabbio bDomenico", na italijanskom jeziku. Jezik katalogizacije je francuski, te je zato dodatak imenu na francuskom jeziku, tj. "cimprimeur-libraire".

Kontrolisana pristupna tačka – Pristupna tačka zabeležena u normativnom zapisu. Kontrolisane pristupne tačke sadrže normativne i varijantne oblike imena.

Pristupne tačke s obzirom na funkciju u zapisu:

Normativna pristupna tačka – Pristupna tačka za normativni zapis.

Uputna pristupna tačka – Pristupna tačka za uputni zapis.

Opšta tumačna pristupna tačka – Pristupna tačka za opšti tumačni zapis.

Pristupne tačke s obzirom na odnos prema drugim pristupnim tačkama:

Normativna pristupna tačka – Pristupna tačka oblikovana od prioritetnog oblika imena kao osnovnog oblika za upotrebu.

Normativna pristupna tačka na drugom jeziku ili pismu – Alternativni oblik normativne pristupne tačke koji je zasnovan na obliku imena, naslova ili predmeta na drugom jeziku ili pismu.

Srodna pristupna tačka – Jedna od dve ili više normativnih pristupnih tačaka za ime istog ili srodnih entiteta koji su međusobno bibliografski povezani.

Varijantna pristupna tačka – Pristupna tačka za ime istog entiteta koji se po obliku razlikuje od normativne pristupne tačke. Obično je zasnovana na varijantnom imenu koje ponekad koristi osoba, korporativno telo ili sama porodica, ili ga koriste drugi za identifikaciju te osobe, korporativnog tela ili porodice, robne marke, amblema štampara/izdavača ili dela; može biti oblikovana po modelu koji se razlikuje od onog po kojem je određena normativna pristupna tačka. U slučaju predmetne pristupne tačke, to je, po pravilu, varijantni oblik koji nije isti kao početni element normativne predmetne pristupne tačke.

Pristupna tačka na alternativnom pismu – Normativna pristupna tačka upisana na drugom pismu.

Sastavni delovi zapisa

Uputni sistem – U okviru normativnog zapisa, identifikacija varijantne ili srodne pristupne tačke od koje treba formirati uputnicu koja korisnika spiska, kataloga, bibliografije itd. usmerava na odgovarajuću normativnu pristupnu tačku. Uputni sistem namenjen je generisanju uputnica i pomaže katalogizatoru da na jednostavan način ustanovi koje su uputnice do tada urađene.

Napomena – Napomena koja se u katalozima, bibliografijama itd. obično navodi pod normativnom, uputnom ili opšte tumačnom pristupnom tačkom i objašnjava odnos između te pristupne tačke i drugih pristupnih tačaka na koje usmerava.

Primarni entitet – Entitet koji je u zapisu naveden u bloku 2XX i za koji je zapis kreiran. Podaci u bloku 1XX obično se odnose na karakteristike primarnog entiteta.

UPUTSTVA ZA UPOTREBU

Obavezna polja

Pored sistemskog polja 000, koje se ispunjava programski, zapis mora da sadrži sledeća polja:

001	Identifikator zapisa
100	Opšti podaci o obradi
2XX	Normativna pristupna tačka

Ponovljivost polja i potpolja

Ako je polje, odnosno potpolje, označeno oznakom "r" (ponovljivo), to polje, odnosno potpolje, možemo ponoviti. Oznaka "nr" znači da polje, odnosno potpolje, nije ponovljivo.

Interpunkcija

Interpunkciju između potpolja, propisanih prema GARR, ne unosimo, već se ona ispisuje programski. Interpunkcija je sledeća: "=" (ispred uporednih pristupnih tačaka), znaci "<", ">", "<<" i ">>" (u uputnom sistemu) te ";" i "," (u području izvora – blok 8XX). Ni drugu interpunkciju između potpolja (u pristupnim tačkama, napomenama itd.) ne unosimo, jer se u COBISS sistemima ispisuje programski.

Znak za popunu

U načelu, u zapise treba uneti sve potrebne podatke, ali povremeno oni nisu na raspolaganju, te zato to nije moguće. U takvim slučajevima predviđen je znak za popunu "|" koji se koristi onda kada se ne može odrediti vrednost indikatora ili kodiranog podatka.

Korišćenje formata

Normativni zapisi

Format je prvenstveno namenjen razmeni *normativnih zapisa* za normativne pristupne tačke. Ti zapisi mogu da sadrže i uputni sistem "vidi" ili "vidi i" (kao što je opisano u *GARR, 0.3.1*), tj. varijantne ili srodne pristupne tačke za koje, po potrebi, automatski mogu da se generišu uputnice (iz polja 4XX se generišu uputnice "vidi", a iz polja 5XX uputnice "vidi i"). V. primere 1, 6 i 9.

U izuzetnim slučajevima, uputnice dodajemo u normativne zapise u obliku napomene: polje 305 – *Tekstualna uputnica "vidi i"*. Te napomene koristimo onda kada je uputnica previše komplikovana da bi odgovarajuća uputnica "vidi i" mogla da se generiše iz jedne ili više srodnih pristupnih tačaka. Normativnu pristupnu tačku iz polja 2XX nalazimo i u poljima 5XX u normativnim zapisima za pristupne tačke navedene u polju 305. Automatsko generisanje uputnica iz tih polja 5XX obično nije moguće (kod za isključivanje ispisa uputnice u potpolju 5), jer polje 305 već sadrži uputnicu. V. primer 2.

Uputni zapisi

Uputni zapis za varijantnu pristupnu tačku radimo samo onda kada je uputnica previše komplikovana da se odgovarajuća uputnica "vidi" generiše iz polja 4XX u normativnom zapisu. Uputni zapis sadrži varijantnu pristupnu tačku u polju 2XX te polje 310 – *Tekstualna uputnica "vidi"*. Pristupnu tačku iz polja 2XX nalazimo i u poljima 4XX u normativnim zapisima za normativne pristupne tačke navedene u polju 310. Automatsko generisanje uputnica iz tih polja 4XX obično je sprečeno (kod za isključivanje ispisa uputnice u potpolju 5), jer za tu pristupnu tačku već postoji uputni zapis. V. primere 3, 10 in 11.

Opšti tumačni zapisi

Ošte tumačne zapise kreiramo onda kada su nam potrebne uputnice "vidi" iz tumačnih pristupnih tačaka. Opšti tumačni zapis sadrži tumačnu pristupnu tačku u polju 2XX i napomenu sa opštom tumačnom uputnicom u polju 320. Tumačnu pristupnu tačku iz polja 2XX ne nalazimo ni u jednom normativnom zapisu. V. primer 4.

Odnosi između pristupnih tačaka

Uporedni podaci

Prva opcija

Prilikom kreiranja zapisa u tom formatu važi opšte pravilo da je unet jedan oblik jedne pristupne tačke i da je ta pristupna tačka prikladna za katalog na jeziku koji je određen u polju 100. Uputni sistemi predstavljaju strukturu uputnica za tu pristupnu tačku u tom katalogu.

Za izradu uporednog kataloga na drugom jeziku kataloška ustanova može da prenese ekvivalentne ili uporedne jezičke oblike pristupnih tačaka iz polja 2XX zajedno sa napomenama i uputnim sistemima koji odgovaraju uporednim pristupnim tačkama. Ne preporučuje se da napomene i uputni sistemi za uporedne pristupne tačke, koji su zasnovani na razlikama u jeziku, istovremeno budu prisutne u jednom normativnom zapisu. Uporedne pristupne tačke moraju da imaju posebne normativne zapise u kojima se pojavljuju kao normativne pristupne tačke, a njihova struktura uputnica upisana je u polja 4XX i 5XX (uputnice "vidi" i "vidi i") te u poljima 3XX (napomene).

Treba uzeti u obzir činjenicu da se uporedne pristupne tačke, ne samo kada su na drugom jeziku, već i na drugom pismu, još uvek kodiraju prema pravilima za uporedne podatke. Kada su pristupne tačke na drugom pismu, ali na *istom* jeziku kao njihova pripadajuća polja, treba uvažavati pravila za alternativna pisma.

Zapisi za različite formulacije pristupne tačke, urađeni za kataloge na različitim jezicima, mogu biti međusobno povezani preko polja 7XX za normativne pristupne tačke na drugom jeziku ili pismu. U poljima 7XX, u svakom od normativnih zapisa može da se zabeleži svaka uporedna pristupna tačka i pripadajući broj njenog normativnog zapisa (potpolje 3). V. primer 7.

Druga opcija

Druga opcija omogućuje da ustanova uporedne oblike normativne pristupne tačke iz polja 2XX tretira kao obične varijantne ili srodne pristupne tačke u poljima 4XX ili 5XX sa oznakom jezika ili bez nje. Uputnice za uporedne oblike *nisu* potrebne i nisu uključene u zapis. Izbor tehnike zavisi od prakse kataloške ustanove.

Treba uzeti u obzir da u datom zapisu razlikujemo:

1. jezik katalogizacije koji se koristi za kvalifikatore u pristupnim tačkama (2XX), varijantnim pristupnim tačkama (4XX), srodnim pristupnim tačkama (5XX), normativnim pristupnim tačkama na drugom jeziku ili pismu (7XX) i za napomene (3XX);
2. jezik osnovnog dela pristupne tačke, tj. deo pristupne tačke koji identifikuje entitet, ali ne uključuje podatke za razlikovanje. Na primer, u pristupnoj tački "aNicolini da Sabbio bDomenico f15-- to 160-? cimprimeur-libraire" osnovni deo pristupne tačke je "aNicolini da Sabbio bDomenico", na

italijanskom jeziku. Jezik katalogizacije je francuski, te je zato dodatak imenu na francuskom jeziku, tj. "cimprimeur-libraire".

Podaci o alternativnim pismima

Pismo katalogizacije (pristupna tačka, napomene, uputni sistemi itd.), u pismu je određeno u polju 100. Nekim ustanovama potrebne su pristupne tačke, napomene i uputni sistemi na više pisama zbog transliteracije i pravopisnih pravila za druga pisma koji se koriste za određeni jezik (npr. ćirilica i latinica). Oblici pristupnih tačaka, napomena i uputnih sistema na alternativnim pismima istovremeno mogu biti prisutni u jednom normativnom zapisu ili u posebnim zapisima koji su međusobno povezani. Kada se oblici na alternativnim pismima razlikuju od pripadajućih pristupnih tačaka i po jeziku, važe pravila za uporedne podatke.

Kada su oblici pristupnih tačaka na alternativnim pismima prisutni u istom zapisu, upisuju se kao ponovljiva polja 2XX s potpoljem 7 – *Pismo osnovnog dela pristupne tačke*. Oblici napomena ili uputnih sistema na alternativnom pismu, u odgovarajućim blokovima se upisuju kao ponovljiva polja. V. primer 8.

Kada su oblici na alternativnim pismima prisutni u posebnim zapisima, zapisi su povezani preko polja za povezivanje 7XX za normativne pristupne tačke koje sadrže oblik iz polja 2XX na alternativnom pismu. Polje 7XX sadrži potpolje 7 – *Pismo osnovnog dela pristupne tačke*. U polje 7XX može da se upiše i broj normativnog zapisa za pristupnu tačku na alternativnom pismu.

Podaci, oblikovani prema drugim pravilima

Prilikom oblikovanja pristupnih tačaka u normativnom zapisu važi princip da je njihov oblik kontrolisan jednim skupom opisnih kataloških pravila ili pravila za predmetno označavanje, navedenih u polju 152 – *Pravila*. Katalog, iz različitih razloga, sadrži pristupne tačke ili cele normativne zapise, definisane prema različitim sistemima pravila. Kada se te pristupne tačke ili normativni zapisi odnose na isti entitet, treba odrediti odnos između njih.

Neke ustanove u istom normativnom zapisu beleže pristupne tačke koje su oblikovane prema drugim pravilima ili ih beleže u posebnim zapisima koji su međusobno povezani, te podržani celokupnom strukturom normativnih zapisa (npr. preferentne pristupne tačke, varijantne pristupne tačke, napomene, informacije o izvorima podataka). Kada u jednom normativnom zapisu postoje podaci prema različitim pravilima, oblici, koji su određeni prema pravilima različitim od onih prema kojima je određena pristupna tačka iz polja 2XX, upisuju se kao varijantne pristupne tačke u ponovljiva polja 4XX, a odnos je objašnjen kodom "n" u potpolju 5 – *Kod za odnos*. Kada su podaci prema različnim pravilima u posebnim normativnim zapisima, drugi oblici pristupne tačke iz polja 2XX upisuju se kao srodne pristupne tačke u polja 5XX, s potpoljem 5 – *Kod za odnos* za objašnjenje odnosa. V. primere 5 i 12.

PRIMERI

1.

210	02	a Pittsburgh Research Center
410	01	a United States b Bureau of Mines b Pittsburgh Research Center
510	02	5a a Pittsburgh Mining and Safety Research Center Center
<i>(Normativni zapis s normativnom pristupnom tačkom u polju 210. U polju 410 nalazi se varijantna pristupna tačka iz uputnica "vidi", a u polju 510 nalazi se srodna pristupna tačka iz uputnica "vidi i".)</i>		

2.

200 □1 **a**Japp **b**Alexander H.
 305 0□ **a**For works of this author written under pseudonyms, see also **b**Gray, E. Condor
aand **b**Page, H.A.
(Normativni zapis s tekstualnom uputnicom "vidi i" u polju 305.)

200 □1 **a**Gray **b**E. Condor
 500 □1 **5z0 a**Japp **b**Alexander H.
(Normativni zapis sa srodnom pristupnom tačkom iz sistema uputnica "vidi i", koji u polju 500 ima kod za isključivanje ispisa uputnice.)

200 □1 **a**Page **b**H.A.
 500 □1 **5z0 a**Japp **b**Alexander H.
(Normativni zapis sa srodnom pristupnom tačkom iz sistema uputnica "vidi i", koji u polju 500 ima kod za isključivanje ispisa uputnice.)

3.

200 □1 **a**Kacew **b**Romain
 310 0□ **a**Écrit sous deux pseudonymes **b**Ajar, Émile **b**Gary, Romain
(Uputni zapis s variantnom pristupnom tačkom kao uputnom pristupnom tačkom u polju 200 i s tekstualnom uputnicom "vidi" u polju 310.)

200 □1 **a**Ajar **b**Émile
 400 □1 **5z0 a**Kacew **b**Romain
(Normativni zapis s varijantnom pristupnom tačkom iz sistema uputnica "vidi", koji u polju 400 ima kod za isključivanje ispisa uputnice.)

200 □1 **a**Gary **b**Romain
 400 □1 **5z0 a**Kacew **b**Romain
(Normativni zapis s varijantnom pristupnom tačkom iz sistema uputnica "vidi", koji u polju 400 ima kod za isključivanje ispisa uputnice.)

4.

210 12 **a**Conference
 320 □□ **a**Conference proceedings are entered under the name of the conference, etc., or the title of the publication if the conference, etc., lacks a name. Thus, see also: Symposium..., Workshop..., etc.,
(Opšti tumačni zapis s tumačnom pristupnom tačkom u polju 210 i napomenom sa opštom tumačnom uputnicom u polju 320.)

5.

152 □□ **a**PPIAK
 200 □1 **a**Mirković **b**Mijo
 400 □1 **5e a**Balota **b**Mate
 500 □1 **2uni-PPIAK 5n 5f a**Mirković **b**Mijo
 500 □1 **2uni-PPIAK 5n 5e a**Balota **b**Mate
(Prema hrvatskim pravilima za implementaciju PPIAK-a u online katalog s UNIMARC formatom za normativne zapise, ime Mijo Mirković i pseudonim Mate Balota tretiramo kao srodne pristupne tačke. Pseudonim Mate Balota, u PPIAK-u se tretira kao varijantna pristupna tačka.)

6. *

210	02	a Univerza v Ljubljani b Fakulteta za arhitekturo
510	02	3 <nnn> 5a a Univerza v Ljubljani b Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo

7. *

200	□1	7cb a Фром b Ерих f 1900-1980
200	□1	7ba a Fromm b Erich f 1900-1980 <i>(U sistemu COBISS.SR vode se katalogi na ćirilici i latinici, zato normativni zapisi sadrže dva polja 200. U prvom polju nalazi se ime na ćirilici, a u drugom na latinici. Polja sadrže potpolje 7, iz kojeg je vidljivo pismo osnovnog dela pristupne taćke.)</i>

8. *

200	□1	7cb a Нушић b Бранислав f 1864-1938
200	□1	7ba a Nusic b Branislav f 1864-1938
700	□1	3357 7ca 9 bul a Нушич b Бранислав f 1864-1938

200	□1	7ca 9 bul a Нушич b Бранислав f 1864-1938
700	□1	3613 7cb a Нушић b Бранислав f 1864-1938
700	□1	3613 7ba a Nusic b Branislav f 1864-1938 <i>(U sistemu COBISS.BG za lićna imena se koriste tri normativne pristupne taćke. U prvom zapisu nalaze se pristupne taćke na alternativnim pismima, originalni oblik imena na ćirilici i latinićna transliterirana oblika. U drugom zapisu nalazi se ime na bugarskom jeziku. Zapisi su povezani preko polja 700.)</i>

9. *

250	□□	a Ornitologi
450	□□	a Ptićeslovci
550	□□	5g a Zoologi
550	□□	5z a Ornitologija <i>(Normativni zapis s normativnom pristupnom taćkom u polju 250. U polju 450 je varijantna pristupna taćka, a u poljima 550 su srodne pristupne taćke.)</i>

10. *

215	□□	a Osmansko cesarstvo (19. stoletje)
310	1□	a Rabi kombinacijo b Osmansko cesarstvo a+ b Zgodovina a+ b 19. stoletje <i>(Uputni zapis s uputnom pristupnom taćkom u polju 215 i uputnom napomenom u polju 310, koja nas upućuje na odgovarajuće normativne pristupne taćke.)</i>

215	□□	a Osmansko cesarstvo <i>(Normativni zapis za normativnu pristupnu taćku iz polja 310 u prvom zapisu.)</i>
-----	----	---

250	□□	a Zgodovina <i>(Normativni zapis za normativnu pristupnu taćku iz polja 310 u prvom zapisu.)</i>
-----	----	--

250	□□	a 19. stoletje <i>(Normativni zapis za normativnu pristupnu taćku iz polja 310 u prvom zapisu.)</i>
-----	----	---

11. *

250	□□	a Amerićke balade
-----	----	--------------------------

310 1□ **a**Rabi kombinaciju **b**Angleške balade **a+** **b**Združene države Amerike
(Uputni zapis sa uputnom pristupnom tačkom u polju 250 i uputnom napomenom u polju 310, koja nas upućuje na odgovarajuće normativne pristupne tačke.)

250 □□ **a**Angleške balade
(Normativni zapis za normativnu pristupnu tačku iz polja 310 u prvom zapisu.)

215 □□ **a**Združene države Amerike
(Normativni zapis za normativnu pristupnu tačku iz polja 310 u prvom zapisu.)

12. *

152 □□ **b**sgc
250 □□ **a**Pust
450 □□ **2**lc **3**sh 85020377 **5**n **8**eng **a**Carnival
450 □□ **2**ram **3**FRBNF11936675 **5**n **8**fre **a**Carnivals
450 □□ **2**sears **3**SSEA93000244 **5**n **8**eng **a**Carnival
(U polja 450 upisana je pristupna tačka za izraz iz polja 250, oblikovana po pravilima LCSH, RAMEAU i SEARS. Iz koda u potpolju 5 vidi se da je reč o pristupnoj tački koja je oblikovana po drugim pravilima.)

Pregled sadržaja zapisa

Sadržaj zapisa	Područja onako kako su definisana u GARR
Prisutno u svim vrstama zapisa:	
0XX Blok za identifikaciju	Područje ISADN (tamo gde je upotrebljivo)
1XX Blok kodiranih podataka	
8XX Blok za informacije o izvoru podataka	Područje napomene katalogizatora, Območje izvora
Normativni zapis (vrsta zapisa = x):	
2XX Blok normativnih pristupnih tačaka (normativna pristupna tačka)	Područje normativne odrednice
300 Informativna napomena	Područje informativnih napomena
305 Tekstualna uputnica "vidi i"	
4XX Blok varijantnih pristupnih tačaka	Područje uputnica "vidi"
5XX Blok srodnih pristupnih tačaka	Područje uputnica "vidi i"
7XX Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima	Područje normativne odrednice
Uputni zapis (vrsta zapisa = y):	
2XX Blok normativnih pristupnih tačaka (varijantna pristupna tačka)	Područje uputne odrednice
300 Informativna napomena	Područje informativnih napomena
310 Tekstualna uputnica "vidi"	Područje jedinstvene odrednice
7XX Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima	Područje uputne odrednice
Opšti tumačni zapis (vrsta zapisa = z):	
2XX Blok normativnih pristupnih tačaka (tumačna pristupna tačka)	Područje tumačne odrednice
320 Opšta tumačna napomena	Područje informativnih napomena

7XX Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima   Područje tumačne odrednice

Usklađenost između COMARC/A i COMARC/B

Polja za pristupne tačke u COMARC/A	Upotreba pristupne tačke u poljima COMARC/B
200 Lično ime	700, 701, 702 4XX sa ugrađenim poljima 700, 701, 702 600
210 Naziv korporacije	710, 711, 712 4XX sa ugrađenim poljima 710, 711 601
215 Geografsko ime	710, 711, 712 4XX sa ugrađenim poljima 710, 711 601, 607
220 Porodično ime	602
230 Naslov	500 4XX sa ugrađenim poljima 500 605
240 Ime/naslov	
243 Ime/dogovoreni naslov za pravne i religijske tekstove	
250 Tematska predmetna oznaka	606, 608

Prikaz uputnih i normativnih zapisa

Prilikom kodiranja podataka, za fleksibilni prikaz uputnih i normativnih zapisa, kao što ga omogućuje GARR, koristimo sledeće metode:

1. Uputni sistemi podeljeni su po poljima 4XX za varijantne pristupne tačke i poljima 5XX za srodne pristupne tačke. Tako prvi znak u oznakama tih polja iziskuje da u prikazu uputnica treba upotrebiti znak ">" ili znak ">>". U prikazu normativnih zapisa, oznake polja 4XX i 5XX iziskuju upotrebu znakova "<" i "<<" ili uputnica *vidi i vidi i*.
2. U polju možemo upotrebiti potpolje 5 – *Kod za odnos* da u kodiranom obliku navedemo jedan od mnogih mogućih standardnih odnosa između uputnog sistema i pristupne tačke u polju 2XX. Ti kodovi omogućuju sistemima prikaz podataka o specifičnim odnosima u uputnim i normativnim zapisima. Budući da tekstovi, generisani na osnovu koda, zavise od sistema, specifični odnos ili uputstvo može biti iskazano jezikom koji izabere korisnik. Taj podatak o odnosu ili uputstvo ispisuju se zajedno sa znacima ">", ">>", "<" i "<<", a ne umesto njih.
3. Ako odnos između pristupne tačke u polju 2XX i uputnog sistema nije jedan od onih za koje su predviđene vrednosti koda za odnos u potpolju 5, već još uvek važi odnos jedan prema jedan, za navođenje uputstava predviđeno je potpolje 0 – *Uputstvo*. Budući da uputstvo ima oblik teksta, ustanove, koje podatak na datom jeziku ne mogu da upotrebe, mogu ga izostaviti prilikom prikaza normativnih i uputnih zapisa, jer se iz oznake polja takođe generišu manje precizni znaci ">", ">>",

"<" i "<<". Ako se osim koda za odnos u potpolju 5 pojavi i potpolje 0, za prikaz je podesnije uputstvo iz potpolja 0, osim ako to nije poželjno zbog jezika ili nekih drugih razloga.

4. Ako je između uputnice i pristupne tačke na koju ona usmerava reč o odnosu više prema jedan, ili je taj odnos neki drugi način iskomplicovan te je zbog toga poželjno da se uputnica (osim uputnih sistema) prenese i u obliku napomene, mogu se upotrebiti napomene u poljima 3XX. Varijantne pristupne tačke, sa kojih se usmerava, i prioritetne pristupne tačke na koje se usmerava u napomenama, u odgovarajućim normativnim zapisima moraju se pojaviti i u obliku uputnih sistema. To će ustanovama, koje ne moraju da upotrebe napomene, omogućiti da prikažu (donekle manje precizne) uputne podatke iz uputnih sistema na osnovu polja 4XX i 5XX.